

Україна у фокусі

23-29 червня

2014 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>5</i>
<i>УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ ПІДПИСАНА: ПЕРШІ ЗАВДАННЯ І ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ.....</i>	<i>5</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

23
червня

У Донецьку відбулися багатосторонні переговори про врегулювання ситуації на сході країни. У переговорах взяли участь другий президент України Леонід Кучма, посол РФ в Україні Михайло Зурабов, представник чинного голови ОБСЄ Хайді Тальявіні, глава громадської організації «Український вибір» Віктор Медведчук, лідер проросійського руху "Юго-Восток" Олег Царьов, так званий прем'єр-міністр Донецької народної республіки Олександр Бородай та представники самопроголошеної Луганській народної республіки. По завершенні переговорів Леонід Кучма повідомив, що сторони змогли домовитися про припинення вогню до ранку 27 червня.

24
червня

Президент Росії Володимир Путін попросив Раду Федерації скасувати постанову від 1 березня 2014 року про можливість використовувати російську армію в Україні.

Під Слов'янськом сепаратисти збили вертоліт Мі-8 який перевозив гуманітарну допомогу. У результаті аварії вертольота загинули дев'ятеро людей. Серед загиблих були офіцери СБУ. Про це повідомив в.о. начальника управління із роботи з особовим складом Збройних сил України Олександр Розмазнін.

Верховний Суд України закрит «газову» справу Юлію Тимошенко. За словами адвоката экс-ув'язненої Сергія Власенка, встановлено, що Тимошенко не скоювала злочинів при укладенні контракту між «Нафтогазом» і «Газпромом».

25
червня

Рада Федерації проголосувала за відкликання згоди, даної верхньою палатою, на використання Збройних сил РФ на території України. Таким чином, сенатори підтримали відповідне рішення президента РФ Володимира Путіна.

Президент України Петро Порошенко заявив, що проект нових змін до Конституції країни щодо децентралізації влади буде внесено до Верховної Ради у четвер, 26 червня, та направлено для висновків до Венеціанської комісії. Порошенко висловив сподівання, що вже наступного тижня Верховна Рада ухвалить ці зміни. За словами Президента, зміни до Конституції передбачають надання місцевому самоврядуванню реальних повноважень – таких, яких воно ще ніколи не мало в історії України. Серед них, наприклад, створення виконавчих органів місцевих рад, які очолять сільські, селищні та міські голови.

26
червня

Міністерство внутрішніх справ України оголосило в розшук колишнього першого заступника генпрокурора Рената Кузьміна. Проти нього почато досудове розслідування за фактом організації в 2010 році незаконного затримання экс-міністра внутрішніх справ Юрія Луценка та підбурювання судді Печерського суду столиці до обрання йому запобіжного заходу у вигляді арешту.

Президент України Петро Порошенко сподівається, що дострокові вибори до Верховної Ради України відбудуться в жовтні поточного року. Про це він повідомив на сесії Парламентської асамблеї ПАРЕ в Страсбурзі.

У Донецьку відбувся штурм військової частини Національної гвардії України, внаслідок якого після семигодинного бою територія частини була захоплена сепаратистами. Командир батальйону Нацгвардії узяли в полон, особовий склад батальйону переміщений в іншу військову частину з метою збереження життя бійців.

27
червня

В останній день перемир'я терористи напали на блокпости українських військових поблизу Слов'янська, атакували блокпост силовиків під Краматорськом, а під ранок штурмували військову частину в Артемівську.

Після оголошення про припинення вогню Президентом України 20 червня внаслідок нападів бойовиків загинули щонайменше 23 українських військовослужбовців. Тільки в останню ніч перемир'я, за даними РНБО, загинуло ще п'ять українських військових та здійснено 11 нападів на сили АТО.

Терористи відпустили групу з 4 спостерігачів ОБСЄ, які працювали в Донецькій області, протримавши їх 32 дні у полоні. Про це повідомила спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні. Невідомою залишається доля ще 4 спостерігачів ОБСЄ, які перебували в Луганській області.

Україна на саміті ЄС у Бельгії підписала Угоду про асоціацію з Євросоюзом у повному обсязі. Підпис від України під економічною і секторальною частинами Угоди поставив Президент Петро Порошенко та лідери усіх країн-членів ЄС. Сьогодні угоду про асоціацію з ЄС підписали також Грузія та Молдова. Тепер цей документ має замінити Угоду про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС, що дає змогу перейти до політичної асоціації та економічної інтеграції.

28
червня

Президент Петро Порошенко продовжив перемир'я з бойовиками на Донбасі на три доби. Повідомлення про це з'явилося вночі на сайті глави держави. Згідно з ним, Президент провів нараду з силовиками та на підставі рішення Ради Національної безпеки та оборони продовжив режим незастосування сили до 22.00 понеділка 30 червня.

Терористи звільнили з полону ще чотирьох спостерігачів ОБСЄ, які працювали в Луганській області. Повідомлення про це з'явилося на офіційних акаунтах Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні.

II. Аналітична довідка

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ ПІДПИСАНА: ПЕРШІ ЗАВДАННЯ І ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ?

Незважаючи на агресію та тиск з боку Росії, які не припиняються, Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом таки була підписана в повному обсязі 27 червня у Брюсселі. В нинішніх умовах сам факт підписання Угоди має надзвичайне політичне та міжнародне значення, адже, з одного боку, завершує спекуляції щодо інтеграційних пріоритетів України і засвідчує рух в напрямку ЄС, а з іншого – ставить крапку у перспективах Росії створити на пострадянському просторі нове інтеграційне об'єднання з домінуванням Росії, а також започатковує остаточний вихід України, Молдови та Грузії з зони російського впливу. Але тепер, після підписання і до набуття чинності, які саме завдання та виклики стоять перед українською владою та суспільством в світлі вже підписаної Угоди про асоціацію? Які проблеми внутрішньополітичного характеру будуть найбільш актуальними в сфері європейської інтеграції України?

Чи не найбільш нагальними завданнями для української влади щодо Угоди про асоціацію є якнайшвидша ратифікацію документу українським парламентом, створення повноцінного координаційного механізму для реалізації політики євроінтеграції та створення змістовної Програми з виконання Угоди.

Ратифікація Угоди про асоціацію – інструмент в руках парламенту?

Ратифікація Угоди про асоціацію парламентом є першочерговим завданням для України, з виконанням якого, здавалось би, не повинно бути жодних проблем. Невідкладна ратифікація документу українською стороною має не тільки символічне, але і прагматичне значення. Зокрема, згідно з попередніми домовленостями між Україною та ЄС, економічна частина Угоди (про зону вільної торгівлі) запрацює ще до повного

завершення ратифікації документу всіма країнами-членами ЄС. Для цього достатньо, аби Угоду ратифікував український парламент. Якщо б це відбулося вже в липні, то частково ЗВТ запрацювала б іще до скасування тих тимчасових митних преференцій, які ЄС в односторонньому порядку запровадив для українських експортерів у квітні. Українські виробники, які вже користуються цими привілеями, не відчують в цьому разі жодних змін. Але, незважаючи на чіткі вимоги ЄС ратифікувати Угоду не у вересні, а вже влітку, до завершення поточної сесії парламенту, схоже, що Верховна Рада замість швидкої ратифікації документу спробує маніпулювати своєю винятковою компетенцією у цьому питанні. Поясненням цього є, скоріше за все, бажання депутатів відтягнути момент розпуску Верховної Ради, чого вимагає суспільство, що обіцяв новообраний Президент, і на що формально згоджуються всі фракції провладної коаліції. Де-факто,

дострокові парламентські вибори не надто вигідні навіть членам коаліції – фракції партій «Свобода» та «Батьківщина», оскільки перша може опинитися на межі виборчого бар'єру, а друга, очевидно, бар'єр подолає, але кількісно може втратити у порівнянні з нинішнім складом. Тобто теоретично навіть цим коаліційним силам вигідно, аби дочасні вибори до Верховної Ради відбулися не раніше весни 2015 р. Ані розпуск, ані саморозпуск парламенту не відбудуться до ратифікації Угоди про асоціацію, оскільки і Президент, і уряд, і сам парламент розумують, що жодних питань до факту ратифікації такого важливого документу не повинно бути, а відтак – не можна спочатку ухвалити рішення про розпуск парламенту, а потім ратифікувати в ньому ж Угоду. Ратифікація Угоди про асоціацію вже стала, всупереч здоровій логіці та вимогам ЄС, одним з інструментів, за допомогою якого парламент, вочевидь, намагатиметься продовжити своє політичне життя хоча б на кілька місяців. Це додатковий політичний козир у діалозі між Президентом, який зацікавлений у розпуску парламенту і виборах вже восени 2014 р., і парламентом у старому складі, значна частина депутатів якого можуть до парламенту нового скликання просто не потрапити.

Інституційна спроможність: як саме українська влада збирається координувати політику євроінтеграції?

Створення механізму координації політики євроінтеграції в цілому та реалізації Угоди зокрема є другим актуальним завданням, яке повинно бути виконано найближчим

часом. Окрім Ради та Комітету асоціації, створення яких передбачено Угодою, потрібен новий центр, завданням якого буде європейська інтеграція як сума державних політик в різних сферах. З 18 по 25 червня 2014 р. Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» провів експертне опитування, присвячене визначенню основних проблем, перешкод і перспектив євроінтеграції України на сучасному етапі. Серед головних внутрішніх проблем, які заважатимуть успішній та ефективній політиці євроінтеграції, абсолютна більшість експертів вказала неефективність системи державного управління в Україні, відсутність достатньої кількості фахівців в сфері євроінтеграції серед державних службовців і корупцію в їхніх рядах. В цих умовах створення координаційного механізму стає ще більш важливим, але і більш складним завданням. Наразі з-поміж усіх можливих моделей координації уряд обрав ідею створення Урядового Офісу з європейської інтеграції. Попередньо відомо, що офіс входить до Секретаріату Кабінету Міністрів. Саме на цей Офіс буде покладено функції щоденного втілення плану з реалізації Угоди про асоціацію. Можливо, що це не найбільш ефективна модель координації євроінтеграційної політики, адже повноваження такого підрозділу будуть значно вужчі, аніж могли би бути у, скажімо, Міністерства європейської інтеграції. Тим не менше, важливо, що робота в цьому напрямку почалася в принципі. Скоріше за все, модель буде з часом змінена, а Урядовий Офіс виявиться лише пробною інституційною платформом, навколо якої будуть

зібрані фахові держслужбовці й експерти.

Реформи як індикатор виконання Угоди та умова підтримки євроінтеграції

Змістовним наповненням діяльності цього координаційного центру має бути **Національна програма імплементації Угоди про асоціацію**. Ця програма має представляти детальний і комплексний план із впровадження різнопланових реформ відповідно до Угоди з ЄС. Ефективне втілення проєвропейських реформ має надзвичайне значення для України в умовах, коли ідея європейської інтеграції досі не дістала абсолютної підтримки в українському суспільстві. Найбільш дієвим чинником, який може сприяти збільшенню підтримки євроінтеграції в українському суспільстві більшість експертів у вже згаданому опитуванні назвали саме ефективне проведення внутрішніх реформ і відчутний позитивний ефект від них. Першим кроком до цих реформ і має бути розробка Національної програми.

Всі вищеперераховані кроки мають відношення до політичної волі та інституційної спроможності. Не менш важливим компонентом успішної політики євроінтеграції має бути наявність **громадської підтримки** та робота над її збільшенням. Згідно з результатами загальнонаціонального опитування 14-18 травня 2014 р., вступ до ЄС пріоритетним інтеграційним напрямком вважають 50,5%

українців, приєднання до Митного Союзу – 21%, неприєднання до жодного з них – 17%. Ще 10% не визначилися. Це дійсно рекордний показник підтримки інтеграції в ЄС і безпрецедентно низький рівень підтримки євразійського вектору. Тим не менше, варто мати на увазі, що все-таки лише половина населення, а не абсолютна більшість, поки що підтримують євроінтеграцію – це, по-перше. По-друге, існують суттєві регіональні відмінності у цьому аспекті. Донбас, де зараз точиться війна, є єдиним регіоном України, абсолютна більшість населення (68%) якого підтримує членство в Митному Союзі, а не в Європейському (13%). На Півдні та Сході України (виключаючи Донбас) думки населення приблизно рівномірно розділилися між трьома варіантами: вступом до ЄС, вступом до Митного Союзу або неприєднання до жодного з них. Це означає, що паралельно з розбудовою інституційної спроможності та єднанням політичних еліт навколо ідеї реалізації Угоди повинна проводитися інтенсивна інформаційна кампанія, яка буде висвітлювати процес реформ і їхні перспективи. Ця кампанія, зважаючи на регіональні відмінності у ставленні до євроінтеграції, повинна мати різні акценти в різних регіонах, але якщо реформи під грифом євроінтеграції будуть неефективними і недоцільними, то жодна інформаційна кампанія не зможе підвищити рівень підтримки ЄС у суспільстві.

Висновки

Незважаючи на агресію Росії, яка буде однією з головних зовнішньополітичних перешкод на євроінтеграційному шляху України, більш важливими є питання внутрішньої підготовки до імплементації Угоди про асоціацію. Сьогодні є загроза певних політичних маніпуляцій з боку парламенту, який задля продовження власної каденції, не збирається ратифікувати Угоду влітку, як того вимагає ЄС. Діяльність з розробки координаційного механізму та програми імплементації Угоди вже відбувається і фактично не залежить від політичних факторів. Тим не менше, треба мати на увазі, що тоді, коли Угода ще не буде ратифікована, а саме – в липні, відбудуться тристоронні консультації ЄС – Україна – Росія з приводу впровадження положень Угоди в життя. Тобто, російська сторона все-таки частково добилася своїх вимог, висунутих ще за часів Азарова і Януковича, а саме – включити Росію в переговори щодо наслідків імплементації Угоди про асоціацію. До осені, скоріше за все, вже буде розроблено і координаційний, і програмний елементи реалізації Угоди, тому в короткостроковій перспективі ризиком залишається позиція парламенту та можливий тиск Росії через тристоронні консультації і проросійських депутатів у парламенті. У середньостроковій перспективі головними ризиками зараз виглядає реалізація положень Угоди, проведення реформ та залежно від цього – зміни у ставленні громадськості до євроінтеграції.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук